

Nr 703.

Av herr **Hjalmarson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 215, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1954/55, m. m.*

De skatter medborgarna åläggas att betala är avsedda att bestrida kostnaderna för den verksamhet det allmänna bedriver i gemensamt intresse eller i syfte att konkret ge uttryck för solidariteten människorna emellan. Att betala skatt betyder att avstå från rätten att under omedelbart ansvar förfoga över så stor del av den egna inkomsten, som motsvarar det allmännas anspråk, och att i samma utsträckning överlåta den personliga förfoganderätten till det allmänna. Uppenbart har medborgaren fördel av huvuddelen av de offentliga åtgärder, för vilkas fullföljande man kräver hans bidrag. Å andra sidan har han i det långt övervägande antalet fall ett påtagligt behov av att själv få utnyttja en så stor del av den egna inkomsten som möjligt — för förbrukning eller sparande. Icke utan skäl talas ofta om "eftersatta uppgifter" inom den offentliga sektorn. Utan att i detta sammanhang frågan om hur dessa kan växa fram beröres, kan det konstateras att det är önskvärt att många av dessa eftersläpningar inhämtas. I den mån detta medför att de sammanlagda fordringarna på de skattskyldiga måste skärpas bör emellertid ej förbises att även dessa var och en för sig — kan ha eftersatta behov av mycket hög angelägenhetsgrad samt att även den verksamhet som helt beror av det personliga sparandets omfattning kan stå inför också ur allmän synpunkt tungt vägande uppgifter.

Vid en bedömning av beskattningens höjd måste det alltså bli fråga om en avvägning mellan enskilda och offentliga anspråk på förfoganderätt, varvid naturligtvis det förhållandet att skatten har karaktären av ett betalningsföreläggande i förhållande till den enskilde ej på något vis kan anses skapa någon förmånsställning för de offentliga. Avvägningen måste vara förutsättningslös och ta hänsyn till alla väsentliga omständigheter. Detta medför att den måste göras på så bred basis som möjligt. Den måste breddas från en teknisk efterhandsfråga för regering och riksdag till ett spørsmål om vars huvudlinje de röstberättigade medborgarna ges tillfälle yttra sig. Endast därigenom kan garanti skapas för att de direkta enskilda behoven får den tyngd vid avvägningen som de har i verkligheten. Angeläget är därför att frågeställningen renodlas i diskussionen om skatter och det allmännas insatser samt att det material, som måste ligga till grund för ett ståndpunktstagande, öppet och så begripligt som möjligt

redovisas. Vad det gäller är i själva verket att göra den enskildes ansvar även för den del av hans ekonomi, som döljes bakom skattsedeln, påtagligt och gripbart.

I ej ringa mån försvåras en sådan redovisning, om man ålägger människorna skatter även för andra ändamål än för de gemensamma utgifterna. Använder staten sin beskattningsmakt i öppen eller dold avsikt att öka sin behållna förmögenhet eller som ett medel i den ekonomiska politiken, förlorar medborgaren i väsentlig grad överblicken, grundvalen för sina bedömningar samt känslan av sammanhang mellan de ekonomiska uppoffringar han avtvingas och de prestationer från det allmännas sida, som han kan göra anspråk på. Den redan i och för sig svåröverskådliga skattefrågan förvandlas till ett mycket allmänt, politiskt spörsmål utan bestämda gränser. Detta förhållande är naturligtvis icke ensamt något avgörande skäl mot metoden att via skatterna göra staten rikare, ej heller mot "skattehushållning" i den bemärkelsen att myndigheterna åtager sig att dirigera människornas hushållning med hjälp av beskattningen, men det är en omständighet som icke minst ur principell demokratisk synpunkt måste beaktas. Den statliga förmögenheten kan icke på detta sätt ökas utan att människornas möjligheter att bli egendomsägare eller att förbättra sin egendomsställning beskäres. Särskilt gäller detta det stora antalet inkomsttagare, vilkas väg till ägande endast kan gå över ett direkt personligt sparande av den löpande inkomsten. Skattehushållningen har tillgripits som ett led i försöken att hejda försämringar i penningvärdet. De teoretiska och praktiska invändningarna mot denna teknik har icke vederlagts. Hittills vunna erfarenheter av densamma ger under alla förhållanden ej bevis för dess effektivitet. Budgetåret 1951/52 uttogs i skatter och avgifter över ett tusen miljoner kronor mera av medborgarna än staten använde för driftutgifter. I stort sett under samma år steg priserna hastigare och kraftigare än någon fruktat.

För närvarande och under den framtid som nu kan överblickas är det dock ej nödvändigt att mera utförligt angiva eller motivera en ståndpunkt, som avvisar föreställningen, att ett statligt inkomstöverskott, vilket uppnåtts genom ett för högt skatteuttag, skulle vara lämpligt eller effektivt som ekonomiskt-politiskt vapen. Det är tillräckligt att omnämna densamma som uttryck för en principiell inställning till problemet. Ingen meningsriktning räknar i dag med ett sådant inkomstöverskott som en aktuell möjlighet. Tvärtom har anspråken från de ansvarigas sida nedbringats till en förhoppning att statens inkomster för löpande budget, på grund av att beviljade anslag ej tages i anspråk utan reserveras, skall i stort sett täcka dess utgifter. För nästa budget anser man sig kunna utgå från en kalkyl som ger formell täckning men ej mer.

Det svenska skattesystemet har en regulator, som uppenbarligen är avsedd att användas för att skatteuttaget skall kunna anpassas till statens omedelbara behov av inkomster — det procenttal efter vilket inkomstskatten uttages av samma skatts grundbelopp. Med de principiella utgångspunkter, som i det föregående antytts, framstår detta procenttal som ett resultat av den utgiftspolitik som förts. Visserligen kan den sannolika inkomstutvecklingen i samhället och därmed för staten bedömas olika. Delade meningar kan råda om effekten på denna utveckling av en skattesänkning. Utsikterna att stimulera de produktiva insatsernas och sparandets psykologiska förutsättningar med olika åtgärder inom den ekonomiska politikens ram kan vara föremål för skilda värderingar. Dessa och andra omständigheter måste otvivelaktigt påverka det slutliga ståndpunktstagandet till uttagningsprocentens höjd. Under förutsättning att man godtager målsättningen att statens löpande utgifter skall ha motsvarighet i inkomster och täckas varken genom lån eller på annat sätt åvägabragt försämring i den statliga förmögenhetsställningen, blir dock de utgifter för vilka man tagit ansvar i väsentlig mån bestämmande för den inkomstskatt man får taga ansvar för. Detta måste emellertid också leda till att de olika meningsriktningarna i riksdagen tillerkännes obeskuren rätt att sammanfatta följderna i skattehänseende av sina ställningstaganden till framlagda utgiftsförslag. Den enda konkreta form i vilket detta med nu tillämplad ordning kan ske är ett yrkande om storleken av den inkomstskatt som skall ingå i preliminärskatten. Att göra en minoritetsgrupp ansvarig för vad majoriteten mot dess avrådande därvidlag fastlagt som grund är parlamentariskt orimligt. Det skulle dessutom förhindra att medborgarna kunde ställas inför de avgränsade och klara alternativ, vilka måste betraktas som nödvändiga för att den personliga avvägning, om vilken tidigare talats, skall få bestämt innehåll och politisk effekt.

Några avgörande skäl mot ett sådant sätt att ge faktiskt och sakligt uttryck för skiljaktiga värderingar inom ett centralt samhälleligt avsnitt har ej heller förebragts. De formella betänkligheterna väger ej tungt.

Finansministern förklarar sig icke kunna taga på sitt ansvar att föreslå någon sänkning av uttagningsprocenten för inkomstskatten från och med den 1 januari 1955. Han anser icke de budgetmässiga och samhälls-ekonomiska förutsättningarna härför föreligga. Den "trånga marginal" mellan inkomster och utgifter han räknar med för de närmaste åren ger icke någon som helst grund för en sådan skattesänkning nu.

Denna ståndpunkt till det enda användbara sättet för ett omedelbart beslut om begränsning av det direkta skattetrycket är ett uttryck för den

utgiftspolitik riksdagsmajoriteten gjort till sin. De förutsättningar om statsutgifter och statsinkomster samt om den samhällsekonomiska bakgrunden, på vilka regeringens företrädare nödgas bygga, leder otvivelaktigt till de resultat finansministern tvingas redovisa, till ståndpunkten att skatten måste uttagas av medborgarna med ett belopp, vilket med tio enheter överstiger normaluttaget. Detta är ett faktum som inte torde kunna ifrågasättas, endast markeras som ett av de alternativ inför vilket de skattskyldiga står.

Högerpartiet har icke godtagit majoritetens utgiftspolitik utan även därvidlag företrätt sin egen linje. Denna utgår från en annan värdering av det enskilda och offentliga förfogandet över människornas inkomster och slutar i att tyngden nu förlägges på en medveten strävan att ge ökat utrymme för personlig disposition. Den fråga som då reser sig är: ger högerpartiets utgiftspolitik ett sådan utrymme att inkomstskatten från och med nästa års ingång kan sänkas med tio enheter?

I en särskild bilaga som fogas till denna motion göres ett överslag något mera i detalj över skillnaden mellan de statsutgifter, på vilka regeringsförslaget om skattehöjden måste bygga, och dem, som skulle ha varit grundläggande, om högerpartiet fått bifall till sina förslag. Samtidigt redovisas de sannolika minskningar i statsinkomsterna som skulle ha uppkommit, därest högerpartiets yrkande om vissa skattereformer, som ej direkt berör inkomstskatten, vunnit gehör. I viss mån har ännu ej definitivt fattade beslut måst föregripas. Förslag om komplettering av riksstaten framlägges ju innan riksarbetet är avslutat. Översikten inbegriper av helt naturliga skäl endast vid årets riksdag gjorda förslag och framställningar. Att ett visst år i siffror angiva effekten av tidigare år framlagda förslag till utgiftsminskningar och skattesänkningar är praktiskt omöjligt.

I själva verket är de siffror som förekommer i en statsverksproposition eller i en riksstat på få undantag när antingen endast en målsättning eller en mer eller mindre säker beräkning av ett väntat utfall. Någon exakt-
het i bedömningarna kan det icke vara fråga om. Att trots detta detaljerade siffror anges är närmast beroende av tekniska skäl. Å andra sidan är det uppenbart att själva den anda i vilken den statliga verksamheten drives betyder mycket i såväl stort som smått för statsutgifternas faktiska höjd även inom de beviljade anslagens ram.

Är det klart att de i sista hand ansvariga företräder återhållsamhet och sparsamhet med all kraft, ger detta resultat av stor betydelse i besparingar. Både de centrala och lokala myndigheter, som rör sig med pengar, vilka i sista hand är skattebetalarnas, ålägger sig då försiktighet

framför allt med åtgärder, som hotar att medföra anslagsöverskridanden men även inom det utrymme som i utsikt ställda medel ger.

Den översikt som ingår som bilaga i denna motion visar, att en sänkning av inkomstskatten med tio enheter ned till den höjd som förutsattes då nu gällande skatteskalor uppgjordes, är möjlig under de förutsättningar högerpartiet med sin politik sökt skapa. Hänsyn har då tagits till den statsfinanisella effekten av tidigare i år från vårt håll framlagda förslag om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten, om avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för erlagd förmögenhetsskatt, om sänkning av skogsavgiftens samt om en lägre spritbeskattning än den förslaget till riksstat förutsätter. Visserligen visar översikten rent siffermässigt en "brist" på cirka 1 miljon kronor. Denna måste emellertid anses vara rent formell. Den är i verkligheten på ett fullt betryggande sätt täckt, alldeles oavsett att den i en kalkyl som rör sig med utgifter på långt utöver åttatusen miljoner måste helt hänföras till den oundvikliga felmarginalen. Den föreslagna skattesänkningen skulle alltså kunna genomföras utan att styrkan i budgeten på något vis äventyrades och därmed utan några nya påvisbara risker för den framtid som kan överblickas. I själva verket är reserverna enligt högerpartiets alternativ något större än i regeringsalternativet. Enligt det förra ålägges skattebetalarna att omedelbart och direkt svara för beräknade merutgifter för nästa budgetår i anledning av utfallet av driften vid Norrbottens järnverk, i den mån dessa belöper sig på kapitalkostnader. Majoritetens utgiftskalkyl bortser från ett efter sedvanliga regler ofrånkomligt avskrivningsbehov av mycket betydande omfattning. Häremot skall vägas påståendet att högerpartiets motstånd mot förslaget om begränsningar i den fria avskrivningsrätten skulle — om det lett till resultat — ha medfört en minskning i skatteunderlaget och därmed i inkomsterna för statsverket. Det förtjänar först erinras om att den skattemässiga effekten av detta slags begränsningar aldrig kan på ett hållbart sätt angivas. Åtgärden är dessutom tillfällig. Den har icke tillkommit i fiskaliskt syfte. De medel som på detta sätt skulle indragas till det allmänna är produktionens reserver, företagssparande, som för den händelse det fått kvarstanna i företagen snabbt skulle ha resulterat i nya inkomster för de produktivt verksamma och därmed för det allmänna. Nettoeffekten ur fiskal synpunkt, också på kort sikt, kan därför diskuteras.

Den anmärkningen kan med visst fog riktas mot båda de budgetalternativ som föreligger, att intetdera av dem innehåller inkomster för förbrukningen av äldre, reserverade anslag. Delade meningar kan råda om hur den sortens utgifter skall betraktas i samband med det årliga beslutet om den direkta skattehöjden. Onekligen föreligger — kassamäs-

sigt sett — utgifter, som på något sätt måste bestridas. Å andra sidan har skattebetalarna, det år då anslaget beslöts, belastats med motsvarande anspråk samt under förutsättning att jämvikt mellan inkomster och utgifter det året förelåg och icke uppnåddes, tack vare att vissa utgifter sköts till följande år, alltså redan fullgjort sin prestation. Såvitt framgår av analysen i propositionen om komplettering av riksstaten kommer balans under nu löpande år att nås endast därför att beslutade anslag icke utnyttjas. Denna analys visar emellertid också vilka möjligheter som faktiskt föreligger att under löpande budgetår förändra situationen. En beräknad förbrukning på äldre anslag av etthundrafyrtio miljoner kronor förmodas detta år komma att förbytas i ett uppskjutande av utgifter på netto nittio miljoner kronor. Differensen är alltså icke mindre än tvåhundra-trettio miljoner kronor.

Det statsfinansiella läge, vari vi befinner oss, inskräpper med all kraft nödvändigheten att krympa utgiftsvolymen. Den måste anpassas till våra reella resurser, till skattesatser som för medborgarna framstår som rimliga. På kort sikt gäller det att hålla det medvetandet levande att något utrymme för tilläggsstater icke föreligger och att de besparingar inom riksstatens ram som utan våda är möjliga också måste iakttagas. Under en ej obetydlig övergångstid kommer de så kallade automatiska utgiftshöjningarna in i bilden. Den företagna undersökningen har ådagalagt att det här rör sig om i budgeten inbakade utgiftsrisker av storleksordningen tvåhundra miljoner kronor per år. En än mer i detalj gående analys borde omedelbart göras i syfte att fastställa i vad mån det verkligen rör sig om absolut ofrånkomliga utgiftsökningar och till vilken grad dessa kan hållas tillbaka dels genom omsorgsfull granskning av anslagskrav, dels genom omprövning efter lägets krav av fattade beslut. Under alla förhållanden borde nya beslut, vilkas slutliga effekt på utgifterna ej kan ordentligt överblickas, undvikas. Ett exempel på sådana är åläggandet om obligatorisk sjukförsäkring.

På något längre sikt blir det fråga om en principiellt grundad avvägning om utsträckningen av statens eller den enskildes förfoganderätt, som måste utgå från politiska och psykologiska värderingar. Denna måste bli grundläggande även om också förhållanden sådana som olika uppfattningar om administrationens effektivitet och kostnaderna för densamma måste komma med. Särskild uppmärksamhet synes därvidlag problemet om "den socialpolitiska administrationen" förtjäna. Det är väsentligt att icke heller på detta område föreliggande eller tänkbara möjligheter till kostnadsjämförelser försvinner.

Frågan om vid vilken höjd skatten måste fixeras har icke endast samband med utgifterna för löpande verksamhet utan dessutom — både

direkt och indirekt — med kapitalutgifterna. I betydande utsträckning råder ett ömsesidigt orsakssammanhang mellan utgiftsbehov av dessa båda slag. Återhållsamhet i det ena avseendet måste kompletteras av lika bestämd restriktivitet i det andra. Både i fråga om drift- och kapitalutgifter är det därjämte viljan och förmågan att sänka kostnaderna och rationalisera verksamheten, som ger utsikt att begränsa de totala beloppen.

Ett beslut nu att sänka den procentsats med vilken inkomstskatten skall uttagas påverkar till sin större del tiden efter den 1 juli 1955. Redan på grund därav måste hänsyn också tagas till de inkomster och de utgifter, med vilka man kan räkna för det budgetår, som börjar att löpa vid halvårsskiftet nästa år. Därtill kommer emellertid en avgörande omständighet. Det skulle icke vara välbetänkt att föreslå en skattesänkning nu, om man vore medveten om att risk föreligger för att skatten nästa år måste höjas igen. Den översikt som bifogas motionen innehåller därför ett överslag som utvisar nu konstaterbara följder även för budgetåret efter nästa av de förslag högerpartiet ställt i år. Svårigheterna att göra budgetberäkningar på så lång sikt behöver inte särskilt understrykas.

Av sammanställningen framgår klart att det här redovisade alternativet med fortsatt återhållsamhet ger rimlig grad av säkerhet för fortsatt skattesänkning.

Det måhända intressantaste spørsmålet i hela debatten om den direkta skattens höjd är problemet i vilken omfattning en skattesänkning verkligen minskar statsverkets inkomster. På denna punkt har meningarna brutit sig starkt mot varandra i vårt land. I andra länder företrädes med växande styrka den uppfattningen att en sänkning har så starka psykologiska och därmed samhällsekonomiska återverkningar att — under alla förhållanden efter någon tid — det "matematiska inkomstbortfallet" för det allmänna mer än motväges. En skattesänkning betalar sig också för den som beviljat den, heter det. I och för sig finns det ingen anledning att utgå från att utvecklingen skulle bli en annan i vårt land. Tvärtom borde en nedgång i de höga marginalsatser vi har även på förhållandevis vanliga inkomster ge alldeles särskilt påtagliga resultat. Den skattereform, som för de skattskyldiga blev märkbar med ingången av år 1953, motsvarade icke vad en bred opinion väntat sig. Dess psykologiska effekt måste därför ha varit avtrubbad. Trots detta kan i dag icke hävdas att det mycket stora bortfall av statsinkomster, med vilket man kalkylerade då reformen beslöts, också kom. Materialet är synnerligen svåröverskådligt och på intet vis entydigt. Som bevis för ett påstående om minskade inkomster på grund av skattesänkningen låter det sig emellertid icke använda.

Det torde vara klokt att behandla alla förutsägelser om statens kommande inkomster med ytterlig försiktighet. De uppskattningar som gjorts kan förefalla pessimistiska. Å andra sidan ger de fakta som nu föreligger knappast grund för en bedömning av annan art. Snarare motiverar de en måhända än mer utpräglad osäkerhet, som då skulle leda till en mindre marginal mellan automatiska inkomstökningar och automatiska utgiftsökningar, än den redovisade av storleksordningen hundra miljoner kronor per år.

Just detta förhållande understryker emellertid än en gång både nödvändigheten av utgiftsåterhållsamhet och det angelägna i åtgärder som utan att bördorna på medborgarna ökas ger staten stigande inkomster. Den enda konkreta möjlighet härtill som föreligger är en statsfinansiellt betryggande underbyggd sänkning av inkomstskatten. Härmed skapar man en fast grund såväl för att ytterligare sänka skatterna som för att tillgodose andra viktiga behov.

Den skattesänkning som med denna motion föreslås utgår från det matematiskt framräknade inkomstbortfallet för statsverket. Eftersom inkomstminskningen av allt att döma torde bli lägre, ligger i själva skattesänkningen en budgetreserv, vars storlek visserligen inte kan i kronor angivas. Dess befintlighet kan för den skull icke förnekas.

Behovet av en omedelbar skattelättnad är påtagligt. Att själva skattesystemet så snart ske kan förenklas är likaledes väsentligt. Den förra reformen behöver emellertid på intet sätt förskjuta den senare. Beslut om rationaliseringar i grunderna för deklaraionsförfarandet, varom det främst är fråga, kan tidigast fattas vid en sådan tidpunkt att preliminärskatten för 1956 påverkas. Till dess bör eventuellt behövt utrymme i statshushållningen hinna skapas för de ytterligare lättnader i de stora inkomsttagargruppernas skyldigheter som kan följa av ändrade skatteunderlagsbestämmelser. Att nu avstå från ett stimulerande och för alla fattbart belägg på att skatterna även kan sänkas under åberopande av en i och för sig önskvärd åtgärd i framtiden är icke nödvändigt. Vad så den planerade förenklingen angår är det av vikt att redan på detta stadium framhålla att densamma måste utformas så, att var och en skattskyldig förblir i besittning av sin rätt att kräva hänsyn till de speciella förhållanden under vilka han förvärvat sin inkomst och de övriga omständigheter som i hans fall är av betydelse vid fastställandet av skatteförmågan. Ett schablonsystem skall ge generellt godtagbara lösningar och tillfälle att undslippa besvär men icke minska någons enskilda rätt, icke vara tvingande. Det måste därför anpassas efter inkomsten på något sätt.

Att upptaga till debatt på vilket sätt en sänkning av uttagingsprocenten och ett förenklat skattesystem påverkar olika inkomsttagargrupper

beskattning kan inte vara befogat. Alla ansvariga meningsriktningar är ju i princip inställda på att återföra uttagningsprocenten till normalläget. Under sådana förhållanden kan en diskussion, som i grunden är ett meningsutbyte om konstruktionen av de skattesador, vilka med ett enhälligt beslut godtagits, icke ha någon uppgift att fylla.

För högerpartiet är förslaget om omedelbart beslut att få ned skatten på inkomst endast ett led i en strävan att minska det totala skattetrycket — de sammanlagda skatteanspråken på medborgarna. Detta kan icke ske utan en fortsatt omvärdering av förhållandet mellan allmän och enskild insats, allmänt och enskilt ansvar. Det kan icke ske om icke en konsekvent linje följs som ger uttryck för uppfattningen att staten måste koncentrera sin verksamhet till det väsentliga och oundvikliga. Endast därigenom skapas enligt vår uppfattning förutsättningarna för en snabb och säker ekonomisk utveckling.

Under återopande av det anförda hemställes,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 215 måtte, under uttalande av att en statlig budgetpolitik enligt i denna motion angivna riktlinjer bort och bör föras, besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall vad angår senare hälften av budgetåret 1954/55 ingå i preliminär skatt med 100 procent av grundbeloppet.

Stockholm den 11 maj 1954.

Jarl Hjalmarson.

Bilaga till motion med förslag om sänkning av uttagningsprocenten för den statliga inkomstskatten.

**Översikt över de förslag till ändringar i riksstaten 1954/55,
som högerpartiet ställt.**

(Medtagits har förslag som inneburit avvikelser gentemot de beslut riksdagen slutligt fattat. I de fall då votering förekommit har det förutsatts att högergruppens flertal ställt sig bakom förslaget. Om röstning ej förekommit, har förslaget medräknats därest gruppens ledamöter i vederbörande utskott eller majoriteten av dem anslutit sig därtill. Enskilda högermäns yrkanden som inte blivit föremål för votering har däremot ej medräknats. Beslut har ännu icke fattats av riksdagen beträffande samtliga frågor. Siffrorna grundar sig därför i en del fall på en bedömning av hur utgången i riksdagen blir och hur högergruppen kommer att votera.)

I. Förslag som kan medföra inkomstminskningar för statsverket.

	Milj. kr.
Sänkning av uttagningsprocenten från 110 till 100	75,0
Siffran hämtad ur proposition nr 215.	
Kvarlätenskapsskattens avskaffande fr. o. m. 1 juli 1954	18,0
Enligt statsverkspropositionen beräknas kvarlätenskapsskatten inbringa 20 milj. kr. Ett borttagande av denna skatt skulle emellertid öka intäkten av arvsskatten med minst 2 milj. kr.	
Avdragsrätt för förmögenhetsskatten samt höjning av det skattefria beloppet för äkta makar från 50 000 till 75 000 kronor	7,0
För helt kalenderår beräknas denna ändring innebära ett skattebortfall på 20 milj. Här har upptagits 1/3 därav.	
Omsättnings- och utskänkningsskatterna å spritdrycker	25,0
Högerförslaget beträffande dessa har beräknats inbringa 46 milj. kr. mot 71 milj. kr. enligt regeringens förslag.	
Sänkning av skattesatsen för skogsvårdsavgiften från 1,5 till 1 promille	2,6
	Summa 127,6

II. Förslag från högergruppen, vilka kan beräknas medföra utgiftsökningar.

Norrbottens järnverk	23 000 000
Högern har föreslagit ett extra avskrivningsanslag å 30 milj. kr. Å andra sidan har partiet motsatt sig att staten skulle teckna aktier för 200 milj. kr. Räknat efter en ränta av 3,5 %, uppkommer härigenom en besparing i uteblivna ränteutgifter på 7 milj. kr.	
Överförande av utgifter, som enligt proposition nr 112 skall avräknas mot automobilskattemedlen, till den allmänna budgeten	8 555 700

	Milj. kr.
Högergruppen har motsatt sig den ökning av motorismens andel i vägkostnaderna som föreslagits i nämnda proposition.	
Anslag till Lifaco	75 000
Särskilda anstalter för yrkesundervisning	16 100
Statsutskottets utlåtande nr 8 punkt 297.	
Statens medicinska forskningsråd	100 000
Statsutskottets utlåtande nr 8 punkt 33.	
Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.	300 000
Jordbruksutskottets utlåtande nr 1 punkt 165.	
Lantmästeristyrelsen: Avlöningar	118 200
Jordbruksutskottets utlåtande nr 17.	
Understödjande av den praktiska vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm	40 000
Jordbruksutskottets utlåtande nr 1 punkt 84.	
Allmänna läroverken: Avlöningar	400 000
Statsutskottets utlåtande nr 92 punkt 2.	
Avsättning till fonden för idrottens främjande	500 000
Summa utgiftsökningar	33 105 000

Det sammanlagda belopp (I + II ovan) som sålunda måste täckas för att budgetläget icke skall försvagas i förhållande till förslaget till riksstat är alltså **160 705 000**

III. Av högergruppen framställda förslag till utgiftsminskningar.

Förslaget om uppskov med sjukförsäkringen	77 000 000
Kostnaderna för sjukförsäkringen beräknas av socialministern för nästa budgetår till 160 milj. kr.	-
Därest ikraftträdandet av den obligatoriska sjukförsäkringen icke skulle genomföras från och med ingången av 1955, kan statens kostnader för bidrag till sjukkassor enligt uppgift från pensionsstyrelsen beräknas till 65 å 68 milj. kr. Härtill kommer kostnaderna för mödrahjälpen med 10 milj. eller sammanlagt 78 milj. Högerpartiet har förordat en ökning av statsbidraget till de frivilliga sjukkassorna med för helt år 27,6 milj. kr., varav på moderskapsförsäkringen 2,6 milj. Det framgår av proposition nr 167, att under senare kalenderhalvår utbetalas preliminärt beräknade bidrag för andra, tredje och fjärde kalenderkvartalen samt viss slutlikvid. Högst 20 % av bidraget kommer därför på första kalenderhalvåret. Med hänsyn härtill kan av ökningen på 27,6 milj. beräknas på budgetåret 1954/55 komma ca 5 milj. Läger man samman nämnda belopp med tidigare nämnda 78 milj. kommer man upp till högst 83 milj., som skulle ha blivit statens kostnader om sjukförsäkringsreformen uppskjutits. Merkostnaden blir då högst 160 — 83 = 77 milj. kr.	
Bostadspolitik, netto	68 300 000

	Milj. kr.
En höjning av tertiärlåneräntan från 3 till 3,5 % skulle minska avskrivningsbehovet beträffande lånefonden för bostadsbyggande med 50 milj. kr. Genom att höja räntesatsen beträffande den räntegaranti som staten lämnar i fråga om primärlån från 3 till 3,5 minskas statens utgifter för 1954/55 med 3,2 milj. Högern förordar vidare en minskning av anslaget till bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet med 23 milj. kr. samt en minskning av anslagen till bostadsstyrelsen med 100 000 kronor. Å andra sidan förordar högern en höjning av anslaget till bostadsrabatter med 8 milj. kr.	
Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	60 000
Statsutskottets utlåtande nr 5 punkt 13.	
Ferieresor för barn	100 000
Statsutskottets utlåtande nr 5 punkt 30.	
Bidrag till arbetslöshetskassor	5 500 000
Statsutskottets utlåtande nr 5 punkt 48.	
Social upplysningsfilm	30 000
Statsutskottets utlåtande nr 5 punkt 94.	
Bidrag till främjande av ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet	1 812 150
Besparingar å prop. nr 156, nämligen utbildning av ungdomsledare 220 250, ungdomens fritidsverksamhet 1 000 000, instruktion i ungdomsarbetet 302 400, utrustning av vissa föreningslokaler 250 000, viss administration 39 500 kr.	
Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek	500 000
Avlöningar och omkostnader till småskoleseminarierna	312 000
Statens priskontrollnämnd	1 275 000
Minskning å avlöningsanslaget 1 005 000 och å omkostnadsanslaget 270 000 kr.	
Upplysningskampanj i samband med övergången till en friare försäljning av rusdrycker	500 000
Bidrag till jordbrukets rationalisering	2 600 000
Anskaffande av framdrivningsmaskineri för undersöknings- och bevakningsfartyget Skagerak	1 579 000
Jordbruksutskottets utlåtande nr 29.	
Summa utgiftsminskningar	159 568 150

Enligt dessa beräkningar (I + II — III) skulle ett belopp av 1 136 850 kr. återstå att täcka. Genom ikraftsättandet av den obligatoriska sjukförsäkringen kommer emellertid staten att åsamkas indirekta kostnader i form av minskade skatteinkomster. Arbetsgivarnas bidrag till sjukförsäkringen blir i sin helhet avdragsgilla vid taxeringen liksom de försäkrades avgifter till en del. På helt budgetår kan minskningen uppskattas till

60 à 65 milj. kr. Även om man härifrån drar den inkomstminskning som skulle uppstå vid ett bifall till högergruppens icke ännu behandlade förslag om viss rätt till avdrag vid insättning å bostadskonto — vilket beräknats medföra ett skattebortfall under helt kalenderår av cirka 20 milj. — återstår 40 à 45 milj. kronor. Räknan man på vanligt sätt med 1/3 av detta belopp för budgetåret 1954/55 kommer man till besparingar å de nämnda indirekta kostnaderna av storleksordningen 10 à 15 milj. kr.

Budgetåret 1955/56.

Vissa beräkningar rörande utgångsläget har även gjorts för budgetåret 1955/56.

I. Möjliga inkomstminskningar.

	Milj. kr.
Sänkning av uttagningsprocenten	250,0
Kvarlätenskapsskatten	18,0
Förmögenhetsskatten	20,0
Spritskatterna	25,0
Skogsvårdsavgiften	2,6
Summa	315,6

Lägges härtill den i år föreslagna överflyttningen till den allmänna budgeten av utgifter som i år föreslås avräknade mot automobilskatte-medlen, 8,6 milj., uppgår det belopp som skall täckas genom utgiftsminskning till **324,2 milj.**

II. Utgiftsminskningar på grund av i år framlagda högerförslag.

Sjukförsäkringen	137,4
Enligt fjolårets proposition beräknades den obligatoriska sjukförsäkringen medföra en utgiftsökning för staten på 160 milj. Högerpartiet har i samband med sitt uppskovsyrkande velat höja statsbidraget med 25 milj. Nettobesparingen härpå blir 135 milj. Därefter har framlagts förslag om moderskapsförsäkring. Högerpartiets förslag härutinnan innebar en besparing på 2,4 milj.	
Bostadspolitiken	148,5
Om man utgår från att kapitalanslaget till lånefonden för bostadsbyggande budgetåret 1955/56 upptages till samma belopp som i år, nämligen 400 milj. kr., blir besparingen å avdragsanslaget 50 milj. Med hänsyn till de lånebemyndiganden som lämnats i år är det emellertid sannolikt att kapitalanslaget måste sättas icke obetydligt högre, i vilket fall besparingen enligt högerförslaget också stiger.	

De i år framlagda förslagen rörande en minskning av det provisoriska tilläggslånet och ett borttagande av det ortsdifferentierade tilläggslånet skulle för 1955/56 betyda en besparing å

cirka 100 milj. Minskningen av anslaget till räntegaranti för primärlånet ackumuleras och skulle nästa år uppgå till åtminstone 6,5 milj. Drar man härifrån 8 milj. till ökade bostadsrabatter återstår 148,5 milj.

Summa utgiftsminskning milj. 285,9

Det belopp som sålunda återstår att nå genom utgiftsminskningar uppgår till mindre än 40 milj. kr. Såsom anförts i samband med budgetåret 1954/55 uppkommer emellertid indirekta kostnader för sjukförsäkringen på 60 à 65 milj. kr. Medräknas dessa blir nämnda differens täckt även vid bifall till förslaget om avdragsrätt vid insättning å bostadskonto.